

- у Чехії (6 млн. туристів) – Прага (Старе місто XIII ст., Карлів міст з фігурами святих; Градчанський замок, собор Св. Вітта тощо), Брно, Пльзень (готична церква Св. Варфоломія XIII ст., ратуша XVI ст.) тощо;

- у Словаччині (1,4 млн. туристів) – Братислава (готичний собор XI ст., руїни палацу угорських монархів) тощо [3, с. 114–116].

Оцінка тенденцій, динаміки та особливостей розвитку регіональних ринків туристичних послуг Центрально-Східної Європи дозволила визначити чинники, що дестимулюють зростання туристичних потоків, основними серед яких є такі: невисокий рівень життя населення більшості країн Центрально-Східної Європи, недосконала туристична і транспортна інфраструктура, невисокий рівень якості асортименту туристичних послуг, неповністю розвинута система соціального туризму [4, с. 167].

ЛІТЕРАТУРА

1. Масляк П. О. *Країнознавство Підручник*. – К.: Знання, 2008. – 292 с.
2. Александрова А. Ю. *Международный туризм*. – М.: Акспект-Пресс, 2009. – 312 с.
3. Окладникова Е. А. *Международный туризм. География туристских ресурсов мира: Учебное пособие*. – М., СПб.: ИФК Омега-Л; Учитель и ученик, 2010. – 384 с.
4. Фоменко Н. В. *Рекреаційні ресурси та курортологія: Навч. посібник*. – К.: Центр навч. літ., 2009. – 312 с.

АНДРІЙ НЕМОДРУК

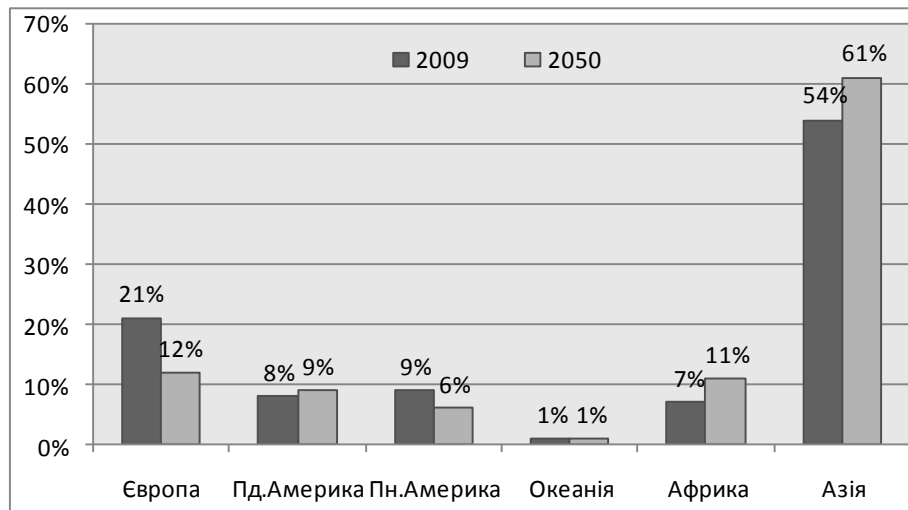
Науковий керівник:

к.е.н., доцент Зварич Р. Є.

ВПЛИВ СТАРІННЯ НАСЕЛЕННЯ НА РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ

Старінням населення є зсув розподілу населення за віком у бік більшого віку. Цей процес є результатом демографічних змін в характері народжуваності, смертності і частково в міграції. За даними комісії ООН з питань розвитку суспільства старіння населення спостерігалось у всіх країнах світу окрім 18. Облік тенденцій і наслідків демографічного старіння є одним з головних завдань демографічної політики. За оцінками ООН, населення світу у віці 60 років і старше налічувало у 2000 р. 600 млн. осіб, що майже втричі перевищувало чисельність цієї вікової групи в 1950 р. (205 млн. осіб). У 2009 році вона перевищила 737 млн. осіб, а до 2050 р. складе більше 2 мільярдів осіб, ще раз потроївшись за останні 50 років. У 2009 році питома вага населення 60 років і старше в середньому по світу становила 10,8%. Вона була найменшою в Катарі та ОАЕ (1,9%), а найбільшою – в Японії (29,7%). Сьогодні 64% населення світу у віці 60 років і старше проживає в країнах, що

розвиваються в основному – в Азії (див. рис. 1). Старіння суспільства є серйозною економічною проблемою. Згідно з прогнозами ООН, до 2050 року 22% населення землі буде пенсіонерами, а в розвинених країнах на кожного працюючого громадянина припадатиме по пенсіонеру. Старіння суспільства неминуче чекає всі розвинені країни, а трохи пізніше – і країни, що розвиваються. Ця проблема вимагає комплексного підходу – соціального, економічного і технологічного. Розвиток медицини дозволяє сподіватися, що вік “активної старості”, тобто стану, коли літня людина може вести більш-менш повноцінне життя, буде неухильно підвищуватися.

Джерело: [побудовано за: <http://www.un.org/esa/population/publications/WPA2007/wpp2007.htm>].

Рис. 1. Розподіл населення 60 років і старше за основними регіонами світу, 2050, %.

Дана ситуація не може не відобразитись на розвитку міжнародного туризму, що став важливою галуззю світової економіки. За даними Всесвітньої ради з туризму та подорожей, його внесок у світовий ВВП становить майже 11%, забезпечуючи зайнятість понад 10% всієї робочої сили і 11% інвестицій і майже стільки ж податкових надходжень. У світі розуміють значення доходів від розвитку туризму для економіки своїх країн і тому докладають чимало зусиль для заохочення приїзду іноземців. Доходи світової економіки за рахунок надходжень від міжнародного туризму у 2012 р. на 3,8% перевищили показник 2011 р. і вперше в історії перевищили трильйон доларів. За даними UNWTO, з урахуванням грошових надходжень у сфері міжнародних пасажирських перевезень, які склали в минулому році 196 млрд. доларів, загальна сума експортних надходжень за рахунок міжнародного туризму в 2011 році склала 1,2 трлн доларів. У 2012 р. найбільша частка надходжень у світову економіку від міжнародного туризму в абсолютних числах (45%) була забезпечена за рахунок країн Європи (463 млрд. доларів), за якою слідує Азіатсько-Тихоокеанський (28%, або 289 млрд. доларів) і американський (19%, або 199 млрд. доларів) регіони. Частка країн Близького Сходу, туристи яких витратили торік 46 млрд. доларів, склала 4%. На африканські держави припало 3% або 33 млрд. доларів надходжень.

В 2012 р. активне зростання попиту на турпоїздки спостерігався на багатьох ринках-донорах. Але найбільш виразно він проявився в країнах БРІК (Бразилія, Росія, Індія, Китай). Так витрати китайських туристів при здійсненні зарубіжних поїздок зросли на 18 млрд. доларів (плюс 32,2%) і досягли 73 млрд. доларів. Найбільше зростання надходжень від міжнародного туризму в абсолютному вираженні серед промислово розвинених країн зафіксовано в Німеччині, Австралії, Норвегії, Бельгії та Канаді. Рейтинг країн за витратами туристів на закордонні поїздки очолила Німеччина (84,3 млрд. доларів). На другому місці США (79,1 млрд. доларів), на третьому – Китай (72,6 млрд. доларів). Британія (50,6 млрд. доларів) – четверта, а Франція (41,7 млрд. доларів) – п'ята у списку. У десятку увійшли також Канада (33 млрд. доларів), Італія (28,8 млрд. доларів), Японія (27,2 млрд. доларів) і Австралія (26,9 млрд. доларів).

Сьогодні створені всі умови для пенсійного туризму. Існують спеціальні програми і домовленості з приймаючою стороною. Літній турист завжди там буде під ненав'язливим наглядом, на випадок якщо він раптом заблукав в незнайомому місці або ж йому несподівано стане погано. При цьому ні для кого не секрет, що через низку соціальних факторів далекі подорожі поки ще не популярні у пенсіонерів. Туристи похилого віку (люди старші за 55 років) вимагають не тільки комфорту, а й персональної уваги з боку обслуговуючого персоналу, можливість отримання медичної допомоги, наявності в ресторанах меню дієтичного харчування, розміщення в готелях, розташованих у тихих місцях і за помірними цінами.

Так, беручи до уваги тенденції старіння населення та динамічний розвиток туризму у світі варто зауважити, що до 2020 року кожному другому відпочиваючому буде понад 55 років. Причому, серед туристів-пенсіонерів зростатиме число охочих здійснити гірський перехід в Гімалаях, їх більше, ніж тих що мріють розслабитися на середземноморських курортах. Туристичні фірми Європи готові поміняти свої пріоритети і повністю орієнтуватися на людей похилого віку. Вони зізналися, що злочинно мало приділяли уваги цій категорії громадян, не вважали їх пріоритетними клієнтами. Серед літніх туристів теж існують активні мандрівники і авантюристи. Все більше людей похилого віку старше 55 років виїжджатимуть за кордон, щоб спробувати екстремальні розваги, такі, як стрибки з парашутом, спуск на мотузці на крутих і стрімких стінах і навіть плавання серед акул. Крім того, пенсіонери-туристи витіснять студентів на піших туристичних стежках.

Отже старіння населення матиме позитивний вплив на туристичну індустрію світу, зокрема це буде проявлятися завдяки таким факторам, як наявність в пенсіонерів практично необмеженої кількості вільного часу; все більш активна частка жінок літнього віку в поїздках (варто відзначити, що збільшення частки подорожуючих жінок має глобальний характер); міжнародна практика надання знижок в несезонний період; а також те, що особи літнього віку подорожують у складі груп – роблячи індустрію рекреацій масовішою.